

Toelichting initiatief VNG landelijke afspraken over inkoop van specialistische jeugdzorg

De VNG heeft de afgelopen maanden uitgewerkt voor welke specialistische functies binnen het nieuwe jeugdstelsel landelijke afspraken over inkoop nodig zijn. De subcommissie jeugd van de VNG, waarin een twintigtal gemeentebestuurders met de portefeuille jeugd zitting hebben, heeft in het voorjaar gevraagd uit te werken welke specialistische functies hiervoor in aanmerking komen en welke organisatorische oplossing hiervoor gekozen wordt.

In deze notitie komen achtereenvolgens de volgende onderdelen aan de orde:

- a) Uitgangspunten
- b) Afwegingskader: wat is specialistisch en welke functies?
- c) Organisatorische oplossingen: wat houden landelijke afspraken in?
- d) Tijdpad en samenhang met transitiearrangement
- e) Informatie over functies waarbij samenwerking tussen regio's logisch is.

a) Uitgangspunten

De VNG heeft bij de uitwerking de volgende uitgangspunten als leidraad gebruikt:

1. Bekostiging van specialistische jeugdhulp door het rijk is voor VWS en gemeenten geen optie. Het uitgangspunt is dat alle gemeenten individueel (financieel) verantwoordelijk zijn, de budgetten ontvangen en dat landelijke afspraken over inkoop daar rekening mee dienen te houden.
2. Een landelijke inkoopafpraak dient zo weinig mogelijk afbreuk te doen aan de regie door individuele gemeenten. Die regie is namelijk noodzakelijk voor bestuurlijke betrokkenheid en voorkomt 'afschuifgedrag' van gemeenten naar het landelijk niveau. Het is belangrijk om landelijke afspraken niet als een geheel aparte constructie te zien, maar als het hoogste schaalniveau in de samenwerking tussen gemeenten.
3. Landelijke afspraken over inkoop moeten voor gemeenten en aanbieders zo eenvoudig mogelijk te gebruiken zijn;
4. De constructie die ontworpen wordt, moet ook toepasbaar zijn voor vergelijkbare vraagstukken op andere terreinen, zoals de decentralisatie AWBZ-Wmo en de vrouwenopvang;
5. De beoogde oplossing geldt allereerst voor de eerste jaren na de transitiedatum. In het eerste jaar hebben gemeenten in het kader van overgangsrecht te maken met zorg voor cliënten die doorloopt. Gemeenten dienen dan ook specialistische zorgtrajecten moeten bekostigen voor deze cliënten. Maar het zou onterecht zijn als de situatie in het eerste jaar maatgevend is voor de structurele inrichting van het stelsel. Er moeten mogelijkheden tot ontwikkeling of afbouw geborgd zijn;
6. Veel instellingen hebben een gemengd aanbod (bieden bijvoorbeeld zowel eerstelijns GGZ als derdelijns). Het gaat bij de landelijke afspraken over inkoop niet over afspraken voor instellingen, maar voor bepaalde typen specialistische zorg (functies) die instellingen aanbieden.

b) Afwegingskader: wat is dermate specialistisch dat landelijke afspraken nodig zijn en voor welke functies?

Om te bepalen welke functies van de specialistische jeugdzorg in aanmerking komen voor landelijke inkoopafspraken zijn een drietal criteria opgesteld:

- Aantal cliënten: Het aantal cliënten is zodanig klein dat het per regio van gemeenten moeilijk is om daarvoor een goed aanbod te contracteren waardoor er risico's ontstaan om cliënten goed te bedienen;
- Ordening van het aanbod: het aanbod is zodanig gespreid over het land en klein in omvang dat de decentralisatie er toe kan leiden dat er extra hoge transactiekosten en/of administratieve lasten ontstaan;
- (Zorg)inhoud van het aanbod: de inhoud van het aanbod is zodanig specialistisch dat de kans op het organiseren van een substituuat op lokaal niveau moeilijk zal zijn en de drempel voor een aanbieder, om dit als nieuwe dienst aan te gaan bieden, hoog is.

Deze drie criteria zijn getoetst aan de hand van de huidige functies binnen het nieuwe jeugdstelsel.

Op grond van de uitgevoerde analyse op een longlist van mogelijke functies, is voor de volgende functies vastgesteld dat deze in aanmerking komen voor landelijke inkoopafspraken:

Functies	Aanbieders
<p>1. Huidige landelijke specialismen JeugdzorgPlus: a) JeugdzorgPlus voor jongeren onder 12 jaar b) Zeer Intensieve Kortdurende Observatie en Stabilisatie; Jeugdige met acute psychose, grote dreiging van suïcide e.d; Mogelijkheid tot 24-uurs toezicht, instellen op medicatie en stabiliseren van psychose c) Gesloten opname van tienermoeders tijdens zwangerschap of met pasgeboren kind.</p>	<p>a) Horizon – Rotterdam b) ZIKOS - Harreveld c) LSG Rentray – Zutphen</p>
<p>2. Topklinische GGZ. Exacte afbakening nog nader uit te werken. In ieder geval gaat het om derdelijns zorg voor: - anorexia - autisme - persoonlijkheidsstoornissen Let wel: het gaat niet om reguliere GGZ-zorg voor deze groepen, maar om specialistische derdelijns voorzieningen voor kinderen onder de 18.</p>	<p>Aanbieders: nog op te nemen.</p>
<p>3. Verstandelijk beperkte jongeren met Zorgzwaartepakket (ZZP) 4 en 5 met ernstige bijkomende problematiek (samenloop van verstandelijke beperking, psychopathologie, extreem middelgebruik en criminaliteit).</p> <p>Landelijke achtervang ZZP LVG 4 en 5</p>	<p>a) Ambiq, Hoogeveen / Hengelo b) Heeren Loo / Emmaus, Ermelo c) Koraal groep / De la Salle, Boxtel d) Pluryn / De Beele, Voorst e) LSG Rentray / Nieuwmarke, Rekken Totaal 125 plekken</p> <p>a) Heeren Loo / Emmaus , Ermelo b) Pluryn / De Beele, Voorst Totaal 200 plekken</p>
<p>4. Gespecialiseerde diagnostiek van VB en JeugdGGZ</p>	<p>De Hondsborg, Oisterwijk 108 plekken</p>
<p>5. Expertise en behandelcentrum op het terrein van geweld in afhankelijkheidsrelaties onder 18 jaar.</p>	<p>a) Fier Fryslan b) Kompaan de Bocht</p>
<p>6. Forensische zorg: inzet van erkende gedragsinterventie binnen jeugdreclassering.</p>	<p>Aanbieders: nog op te nemen. Gaat om zo'n 1000 interventies per jaar.</p>

Er is voor gekozen de huidige landelijk werkende instellingen niet op te nemen. Door de keuze die al gemaakt is om de bestaande penvoerdersconstructie per provincie / stadsregio los te laten, wordt al van hen gevraagd zich op regio's te richten. Dat proces willen we niet doorbreken.

Een vraag die de VNG regelmatig krijgt, is of in dit kader ook keuzes zijn gemaakt over de toekomstige financiering van bijvoorbeeld de Kindertelefoon of het Nationaal Jeugdinstituut. De financiering van deze randvoorwaardelijke functies is apart onderwerp van gesprek. Voor de hier bedoelde functies waarbij het logisch is dat die collectief door gemeenten gefinancierd worden, brengt de VNG in de ledenvergadering van het najaar een voorstel in.

c) Organisatorische oplossingen: wat houden landelijke afspraken in?

Voor landelijke afspraken over inkoop zijn de volgende drie varianten afgewogen:

Organisatievorm	Kenmerken
Model 1: Eén contractgemeente	<ul style="list-style-type: none">• Eén gemeente sluit overeenkomst met zorgaanbieder• Bekostiging van alle zorg via contractgemeente• Andere gemeenten bekostigen contractgemeente• Inzetten van zorg verloopt vanuit andere gemeenten• Contractgemeente zorgt voor monitoring, beheer, contractmanagement
Model 2: Landelijke coördinatie	<ul style="list-style-type: none">• Landelijk coördinatiebureau sluit raamovereenkomst namens alle gemeenten• Via dit bureau wordt gezorgd voor monitoring, beheer, contractmanagement• Inzetten en bekostigen van zorg vindt plaats via individuele gemeenten
Model 3: Eén of enkele regie-gemeenten	<ul style="list-style-type: none">• Een regiegemeente sluit raamovereenkomst namens alle gemeenten• Regiegemeente zorgt voor monitoring, beheer, contractmanagement• Inzetten en bekostigen zorg vindt plaats via individuele gemeenten

In de subcommissie van 12 juni is besloten de landelijke afspraken via landelijke coördinatie (model 2) vorm te geven. Langs die lijn zal dit de komende maanden worden uitgewerkt. Het resultaat van de afspraken kent de vorm van een **'raamovereenkomst'** tussen gemeenten en aanbieders van jeugdzorg gericht op de specifieke functie die het betreft. De raamovereenkomst beschrijft de rechten en plichten tussen de gemeenten en aanbieders. Binnen de kaders van deze raamovereenkomst kunnen individuele regionale samenwerkingsverbanden of individuele gemeenten de zorg 'afroepen' overeenkomstig de in de overeenkomst gestelde voorwaarden.

De VNG zal bij de vormgeving van de landelijke coördinatie ook een beroep doen op de inkoopexpertise bij andere organisaties en verantwoordelijken, zoals zorgverzekeraars, departementen en brancheorganisaties.

Op dit moment eind juni is ook met zorgverzekeraars op landelijk niveau het gesprek om hun inkoopexpertise in te zetten bij de inkoop van jeugd-GGZ. De komende weken moet blijken hoe dat zich verhoudt tot dit traject.

De landelijke coördinatie zal ook een rol hebben in het opbouwen van expertise en ondersteunen van regio's bij het formuleren van inkoopvoorwaarden voor aanbieders die een specialistisch aanbod hebben en in meerdere regio's opereren, maar waarvoor de landelijke schaal niet noodzakelijk is. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het ter beschikking stellen van informatie over de omslag van capaciteitsbekostiging naar trajectbekostiging binnen jeugdzorgPlus.

d) Samenhang met transitiearrangement

Voor de functies die onder b) genoemd worden neemt de VNG initiatief voor een landelijk transitiearrangement. Alle overige functies krijgen een plek in de regionale transitiearrangementen. Hier geldt de deadline van 31 oktober voor. Voor zover dat nog niet gebeurd is, zal de VNG met de aanbieders van deze landelijke functies in gesprek gaan. Dat gesprek met deze aanbieders gaat alleen over deze functies, en niet over het resterende aanbod dat lokaal of regionaal wordt ingezet. Na 31 oktober zal het transitiearrangement worden geconcretiseerd in inkoopafspraken.

e) Informatie over functies waarbij samenwerking tussen regio's logisch is.

De afweging wat dermate specialistisch is dat afspraken op landelijk niveau nodig zijn, heeft ook een lijst aan functies opgeleverd waar landelijke afspraken niet nodig voor zijn, maar waar voor het wel

logisch is dat regio's onderling samenwerken en afspraken maken over inkoop. Deze informatie is in een aparte presentatie bijgevoegd.

Let wel: deze informatie bevat geen limitatieve lijst, er zijn meer functies te verzinnen zoals jeugdbescherming en jeugdreclassering, pleegzorg of het aanbod van de huidige landelijk werkende instellingen. Regio's zelf zijn aan zet om dit vorm te geven en daar onderling afspraken over te maken. Uit de inventarisatie regionale samenwerking van de VNG blijkt ook dat daarover tussen regio's al afspraken zijn gemaakt of worden gemaakt.

Vragen of meer informatie?

Geert Schipaanboord,

geert.schipaanboord@vng.nl